

HET GODSHUIS « DE DRIE KONINGEN »

door J. COOPMAN

Over de ouderlingenzorg in het Oostende van vóór de 18e eeuw is zeer weinig geweten. Vlietinck (1) maakt terloops gewag van een godshuis vermeld in de stadsrekening van 1572-73. Zeker is, dat in 1707 een godshuis opgericht werd : de Drie Koningen.

We hebben hierbij gepoogd een chronologische schets te geven van het wel en wee van deze instelling vanaf haar ontstaan tot aan de Franse tijd (1795).

Het verhaal begint op 25 april 1684 (2) wanneer de heer Balthazar Van Nuys wonende te Puerto Santa Maria in de baai van Cadix, bij testament vóór notaris Theodoor Verhaeren te Antwerpen, aan zijn nicht en naamgenote Marie Catherine (3) een bedrag van 28.000 fl schenkt, om ermee te Oostende een godshuis op te richten « voor oude, soo mans als vrouwen, aght in getal onder dewelcke die. . . van het maegschap van den testateur sullen wesen geprefereert », en om naar haar goeddunken direktors aan te stellen.

Zijn testament bepaalde verder dat de intredenden méér dan 60 jaar oud, geen Walen of Fransen zelfs niet tot in de 4e graad inbegrepen, maar integendeel allen geboren « Nederlanders » moeten zijn. Indien de inkomsten niet zouden volstaan voor het onderhoud van 8 personen, dan mocht het aantal teruggebracht worden tot binnen de mogelijkheden van de begroting.

* *
*

De brieven van amortizatie op de gebouwen werden op 28 september 1705 verleend, en bij wettelijke passering van 10 september 1707 staat zij deze eigendommen af om het godshuis op te richten. Deze omvatten het huis zelf, een brouwerij en twee achterhuizen (4) gelegen op de zuidkant van de toenmalige Weststraat (A. Buylstraat), palende ten oosten aan de herberg « Den Herdt » en ten westen aan het huis van de erfgenamen van

(1) Het Oude Oostende en zijn Driejarige Belegering, 1897, p. 156.

(2) Commissie van Openbare Onderstand Oostende (KOO) Register 35, « Memorieboek van het Godshuis », f° 3 en 68.

(3) Zij was een « geestelijke dochter » of lid van de 3° Regel van St.-Franciscus. Uit testamenten en schenkingen blijkt hoezeer de Oostendse bevolking de Capucijnen genegen was. Hun kerkje speelde in de volksdevotie een rol die in meer recente tijden gedeeld werd met de paterskerk (Dominikanen).

(4) KOO 35, p. 201 § 12 en p. 68.

Boudewijn Borm (5). Het pand liep aan de achterzijde uit in de St.-Sebastianstraat. In het huis richtte zij een kapel in (6). De gebouwen werden door Jan Daversyn, Jacob Dart, Jacob Blanpain en Jacob Carton, meesters metsers en timmerlui, op 6.950 fl geschat. Als geldmiddelen om in het onderhoud te voorzien schonk zij 13 renten (7).

Op 19 december 1707 werd Jacob Hamilton (8) naar Brugge gezonden om in haar naam bij het bisdom over de oprichting te onderhandelen, de overeenkomst die hieruit volgde ondertekende zij op 20 mei 1710.

In 1708 werd het godshuis door de stad opgeëist om er «militaire volkeren» in onder te brengen waartegen zij bij notariële akte protest aantekent (9) met als argumenten dat de waardigheid van de instelling zou aangetast worden, dat er plaatsen genoeg waren elders in de stad en dat er bederfelijke waren in de lokalen opgeslagen waren.

De intussen 80 jaar geworden stichteres trekt zich op 12 maart 1716 in het godshuis terug (10) en stelt sieur Anthone Rycx aan om de goederen van het godshuis en van haarzelf te beheren (11). In haar testament van 12 januari 1718 (12) bepaalt zij dat het bestuur «tot in de eeuwigheyt» zal waargenomen worden door de gardiaan en de geestelijke vader van de Capucijnen (13). Hun taak zal erin bestaan toezicht te houden zowel over de goederen, als over de personen die in de instelling hun intrek zullen nemen. Zij zullen ook gemachtigd zijn te bepalen wie zal opgenomen worden om een overledene te vervangen. Zij moeten een ontvanger aanstellen die de wekelijkse uitdeling zal doen en die om de twee jaar zijn rekening zal moeten overleggen. Als tegenprestatie tegenover de gardiaan, zal ééns per jaar een was- en herstelbeurt van al het lijnwaad van het klooster door het godshuis verzorgd worden. Mocht echter blijken dat de bestuursopdracht te zwaar zou uitvallen voor de gardiaan, dan zal de andere directeur het bestuur volledig op zich nemen, mits vóór elke beslissing de raad van de gardiaan in te winnen. Ze wenst verder dat al haar kleren, linnen- en wollengoed, bedden, dekens, kussens, lakens en spiegels in de inrichting aanwezig, zullen verkocht worden ten voordele van het godshuis.

(5) Rijksarchief Brugge, Notariaat Van Caillie, depot 1940 boek 5 akte 122. Het huis hoorde eertijds toe aan dezelfde B. Borm (vóór december 1698).

(6) KOO 35, p. 40 en 68, en KOO 43 p. 49: binnenin was de kapel witgekalkt zoals blijkt uit de rekening van 10 april 1789.

(7) Zie bijlage 1.

(8) KOO 35 p. 40 vermeldt als gelijktijdige directeuren Estevan De Duenas, Joseph Degmont, Ferdinand Van Pruysen en Jacob Hamilton. Dezen hebben zich blijkbaar zonder bezwaar neergelegd bij de testamentaire bepalingen van Marie Catherine en hun ambt prijsgegeven ten voordele van de gardiaan en de geestelijke vader van de Capucijnen. Bij notariële akten van 19 december 1707 en 14 april 1708 (Notariaat Van Caillie 1941, Boek 2, akten 20 en 16a, had zij oorspronkelijk Hamilton en De Duenas aangesteld).

(9) Notariaat Van Caillie, 1941, Boek 2, akte 69a.

(10) KOO 35, p. 240.

(11) Notariaat Van Caillie, 1941, Boek 8, akte 85.

(12) KOO 35, p. 2 en 30.

(13) Deze bepaling zal later aanleiding geven tot een geschil met het stadsbestuur zoals verder uit de tekst zal blijken.

Dit testament ondertekende zij op 12 januari 1718 in bijzijn van de getuigen Laurens Gelot en Hendrik Van Goethuyse (14).

* *
*

Op 30 november 1714 schonk Brigitte Dyserin bij testament een rente van 800 fl bezet op het huis van Robert Dryvoet, « Het Vosken » genaamd gelegen bij de Kaaipoort (ongeveer waar de Pastor Pypeschool nu staat), en een 2e rente bezet op een huis in de Nieuwstraat toebehorende aan de erfgenamen van Margriete Willemsen, en ten slotte nog een obligatie van 200 fl, dit alles om de was van de Capucijnen te financieren. Daarvoor zouden de paters op zondag, donderdag en op de feestdagen in het godshuis de mis komen lezen (15).

* *
*

De stichteres overleed tenslotte op 16 februari 1723. Vanaf dat ogenblik werden als directeurs aangesteld pater Victor van Houthaelen, gardiaan, en de heer Jan Van Gindertaelen, geestelijke vader van de Capucijnen.

Op 26 april 1726 (16) schonk deze laatste aan het godshuis een rente van 800 fl voortkomende van een hoekhuis op de Grote Markt (Wapenplein) en toebehorende aan Laureis De Poel (17). De schenker stelde daartoe als voorwaarde dat voor eeuwig iemand van zijn naaste verwanten in het godshuis zou moeten opgenomen worden. De gouvernante Emerantiana Espinosa aanvaardde deze schenking « tot welcke sy seker geen autoriteyt en hadde », want in 1751 vroeg de weduwe De Witte (18) om ingevolge deze schenking opgenomen te worden « hetwelcke de directeurs niet en condon weygeren » daar de erfgenamen van Jan Van Gindertaelen de rente met de interesten zouden teruggevorderd hebben, zij was dus een verwante van de schenker (19). De toenmalige directeurs, frater Bonaventura van Oostende en Jan Baptist Gould (20) hebben dan haar intrede toegestaan op één voorwaarde (vermoedelijk wisten zij wel dat deze voor haar onaanvaardbaar zou zijn) er werd van haar verlangd dat zij volledig in gemeenschap met de andere oudjes zou leven voor het eten, slapen, werken en bezoek ontvangen. Zij van haar kant hield er

(14) KOO 35, p. 30. — Een Kopie van dit testament alsmede van dat van haar oom berustten in het archief van de Capucijnen. Andries Vander Heyde werd aangesteld tot uitvoerder van het testament.

(15) KOO 35, p. 60, 203 en 381.

(16) KOO 35, p. 4 en 203.

(17) KOO 35, p. 7. Dit huis moet vóór 14 januari 1757 verkocht zijn want op die datum belegt de gouvernante een som van 900 fl voortkomende uit de verkoop van dit huis en van een pakhuis van weduwe De Rudder.

(18) KOO 35, p. 5.

(19) Notariaat Van Caillie 1940, Boek 8, akte 82a, en Boek 16, akte 59, geeft ons een Maria Van Ghindertaelen f^a Jacob gehuwd met Cornelis De Witte (huwkontrakt op 15 juli 1702), zij werd geboren vóór 1682.

(20) Uit het notariaat Van Caillie kennen wij op het einde van de 17^e - begin 18^e eeuw verschillende leden van deze Ierse familie als kooplieden en reders te Oostende, Brugge en Cork in Ierland.

echter aan een afzonderlijke kamer te hebben en « mits wy de gevolghen en inconvenienten hier uyt te groot *voorsichtelyck* oordeelden », werd haar dit geweigerd en zag zij daarom af van haar oorspronkelijk verzoek.

Daarmee omzeilden zij dan op handige wijze het vervelende gevolg van een verbintenis onrechtmatig door de gouvernante aangegaan en konden zij toch nog blijven genieten van de schenking.

* *
*

Tijdens de beschieting van de stad door Franse troepen van 7 tot 23 augustus 1745 leden veel huizen in de stad schade (21), waaronder ook sommige toebehorend aan het godshuis o.m. in de « Keiremelckstraete » (Christinastraat) (22).

* *
*

In 1762 ontstond er een geschil tussen de direktors van het godshuis en de stadsoverheid (23). Deze laatste wilde namelijk het bestuur over de inrichting aan het gezag van de Capucijnen onttrekken. Daartoe liet zij een « *Deductio de Juris et Facti* » opstellen bestaande uit 97 artikelen.

In korte woorden kwam het erop neer dat naar de mening van de stad Marie Catherine Van Nuys door de oprichting van het godshuis en de aanstelling van 4 direktors uit de direkte maagschap van de schenker, zij de bepalingen van het testament van haar oom ten volle nagekomen was en haar verantwoordelijkheid daarmee volledig ophield. Ze had, steeds volgens het magistraat, verder geen enkele verplichting meer en helemaal geen recht om in haar eigen testament het bestuur ten eeuwigen dage toe te vertrouwen aan de gardiaan van de Capucijnen en hun geestelijke vader. Hierdoor zou zij de geest en de letter van het eerste testament te buiten gegaan zijn. Te meer daar volgens het Kanonieke Recht geen geestelijken en welbepaald geen Capucijnen mochten aangesteld worden tot administrateurs van tijdelijke goederen. De stad « presumeerde » verder dat dergelijke aanstelling maar is geschied op aandringen van de toenmalige gardiaan « die lichtelyck daer toe heeft weten te brengen ene dochter van beth (meer) dan 84 jaeren, in welcken ouderdom men dan gemeenlyck niet meer en weet wat men doet als teenemael caducq van lichaem en verstand. 't Is dan van alle kanten klaer en evident dat nog (sic) den paeter gardiaen noch synen geestelycken vaeder in de administratie van het godshuis in questie moogen continueren waeromme ment absolutelyck sustineert dat sy van selve sullen hebben af te staen ende te desisteren. . . »

(21) J. Bowens, « Beschrijving der Oude Zeestad Oostende » (1722), Deel II, p. 110.

(22) KOO 35, p. 201.

(23) KOO 35, p. 39.

Op dit betoog van de stad wordt op 5 juli 1762 een antwoord verschaft (in 63 artikelen) door P. Van Billoen doktor in de beide Rechten en professor primarius, en door J.P. Heusch eveneens doktor in beide Rechten.

Zij gaven als advies dat de direktors verder moesten blijven doorgaan, zoals steeds gebeurd was sedert de dood van M.C. Van Nuys. Zij beoogden dat niettegenstaande alle aangehaalde redenen en autoriteiten, niets een gardiaan kan beletten het bestuur waar te nemen over de tijdelijke zaken van zijn klooster, waarvan de praktische uitvoering overgelaten wordt aan een leek, zoals overal in de Capucijnenkloosters gebeurt.

Wat betreft het aandringen van de gardiaan en de beweerde zwakheid van de testatrice: dat had men op het ogenblik van de feiten moeten nagaan en niet 40 jaar later.

* *
*

Bij zijn testament van 20 januari 1763 liet de heer Andries Jacob Flanderrin (24) gehuwd met Isabelle Francisca Bernaert aan het godshuis een som na van 1000 fl Vlaams op conditie dat voor eeuwig elke eerste maandag van de maand om 8 uur in de kerk van de Capucijnen aan het hoogaltaar een zielemis zou opgedragen worden met Miserere en De Profundis voor hem, zijn echtgenote, kinderen en familie. Bij akte voor notaris A. Rycx op 27 januari 1773 voldoet zijn weduwe dit legaat (25) in bijzijn van E.Heer Michiel Cosyn, onderpastoor, en van Jacob Pitelion.

* *
*

Op 11 januari 1768 hadden de gezusters Anna en Marie C. Reyngoet zich verbonden de nodige fondsen te verschaffen voor het oprichten van een hospitaal (26). Nergens in de stad was er blijkbaar een geschikte plaats of gebouw hiervoor beschikbaar (27) en men wilde hiervoor een gedeelte van het godshuis in beslag nemen. Het kwam tot een geschil tussen het stadsbestuur en Joannes Robertus Caimo bisschop van Brugge. Niettemin werd de splitsing in 1771 toch doorgevoerd. Jan Baptist De Clercq en pater Innocentius van Ruysede namen onmiddellijk hun ontslag als direktors, het bestuur volledig in handen latend van Jacob Cosyn die als vervanger van De Clercq tot direktor benoemd was. Toen Cosyn op 19 maart 1779 overleed was het godshuis zonder leiding gevallen, pater Leonardus van Dickelvenne nam de leiding op zich en benoemde Jan Baptist Liebaert tot mede-direkteur, want de erfgenamen

(24) M. Sebrechts, *Louis Bernaert (1685-1741) « Commissionaris » van de Oostendse Compagnie, zijn bloed- en aanverwanten*, in *Ostendiana* (Lustrumboek VVF-Kust) 1972, p. 38; alias Vlaenderlynck, deze familie zou afkomstig zijn van Normandië. Het is zijn moeder Jacoba Bytouw die gouvernante wordt in 1751.

(25) KOO 35, p. 67.

(26) KOO 35, p. 63.

(27) *ibidem*: « ...de sorte qu'il s'agit principalement de trouver une place convenable... ne trouvant point des places plus propres que la maison Ste.-Elisabeth fondée par la famille Van Nuys... parceque cette maison est déjà amortie... et parceque elle se peut facilement séparer... ».

van de stichteres waaronder de brouwer Clasone, hadden reeds een aanvraag bij het stadsbestuur ingediend om zich de goederen te kunnen toe-eigenen (28). Het scheelde dus geen haar of heel de zaak was opgedoekt. De oktrooibrief voor de oprichting van het hospitaal werd op 2 juli 1772 ondertekend door Maria-Theresia (29). Uit de akte konventie tussen het godshuis en de stichting Van Nuys weten wij hoe de gebouwen opgesplitst werden (30) : het godshuis verklaarde af te staan de 2 grote pakhuizen, alsook gedeeltelijk de steenput en citerne en de kapel met de ornamenten op voorwaarde dat op kosten van het hospitaal midden op het achtererf een scheidingsmuur zou gebouwd worden waardoor alleen die van het godshuis doorgang zouden krijgen om put- en regenwater te halen. Iedereen kreeg toegang tot de kapel, het godshuis aan de evangeliezijde, het hospitaal aan de epistelkant.

* *
*

In 1776 bekomt directeur Jacob Cosyn de toelating om openbaar te verkopen « six petites maisons, dont la conservation lui deviendrait onereuse et prejudiciable a cause des grandes reparations qui y seroient frequemment necessaires » (31). De voorwaarde voor deze verkoop was dat de opbrengst zou belegd worden « op de middelen van den nieuwen bassin alhier ». Er werden slechts 5 huizen verkocht, het 6e is aan het godshuis gebleven. De opbrengst werd belegd op « de middelen van den steenwegh van dese stadt op Wynnendaele » aangezien « de lichtighe op de bassin was vervult ».

* *
*

Kort na zijn aanstelling als directeur (32) maakte Liebaert een staat van de gebouwen van het godshuis, als gevolg van een verslag van de gouvernante Monica Plouvier die haar beklag maakte over de vervallen toestand waarin zij verkeerden (33). Hij stelde vast dat op het resterende erf (dus met uitsluiting van de gebouwen die door de vorige directeuren afgestaan waren voor de oprichting van het hospitaal) er zich een oud slecht gebouw bevond dat eertijds voor stallingen gediend had en nu ingericht was voor logement, refter, « fermierie » en keuken voor de oude lieden, en dat meer het uitzicht bood van een geruïneerde stal dan van een godshuis ; dat er geen kelder was voor het proviand dat nu bewaard werd in een vervallen loge tussen de woonst van de gouvernante en een ander huisje ten westen van het godshuis, uitkomende in de St.-Sebastiaan-

(28) KOO 35, p. 7.

(29) KOO 36, p. 1 - J. Bowens « Beschrijving der Oude Zeestad Oostende », Deel II p. 144 vermeldt de naam « St Elisabeth » voor het achterhuis in de St.-Sebastiaanstraat.

(30) KOO 36, p. 4, 5 en 24.

(31) KOO 35, p. 27 en volgende
KOO 49, p. 129.

(32) KOO 35, p. 21 en 75.

(33) Zie bijlage II.

straat en bewoond door weduwe Godemaere ; dat de gouvernante voor woonst slechts beschikte over een klein voorkamertje ook in vervallen staat in de « Bankeroutierstraete » (andere naam voor St.-Sebastiaanstraat), waarin haar bed stond, dat van de dienstmeid bevond zich op het zoldertje bovenaan de trap ; dat het klein huisje ten oosten van de woonst van de gouvernante niet meer te herstellen was ; tenslotte dat het huis in de Langestraat (34) wegens bouwvalligheid nog nauwelijks kon verpacht worden, deels ook wegens de slechte stand en omwille van het feit dat de vorige direkteur het pakhuisje daarmee gaande verkocht had aan griffier De Caigny. Aangezien al deze gebouwen onherstelbaar geworden waren richtte Liebaert zich tot zijn geassocieerden in de handelsonderneming gekend als « De Firma Liebaert, Baes, Derdeyn en Zonen » om hun financiële bijstand te bekomen. De firma stelde hem de middelen ter hand voor een nieuw gebouw, refter, werkhuis met keuken, slaapzaal, ziekenkamer en gemakkelijke trap voor de oudjes, en een afzonderlijk logement voor de twee oude mannen ; een open lucht, vertrek en koolbakken met remise om hout te stapelen, een vrije ingang naar de kapel, en in de Weststraat het maken van een proviandkelder met daarboven een slaapkamer voor de gouvernante ; de afbraak en nieuwbouw van het huisje in de St.-Sebastiaanstraat aan de oostkant van het godshuis en tenslotte het herstellen van het huis in de Langestraat.

Volgens de staat van 31 mei 1782 bedroeg de totale som voor al deze verbouwingen 11.331 fl, waarvan 4.261 betaald door het godshuis, 1.230 fl door jonker François Bowens, schepen en handelaar (uit de interest van 2.461 fl die hij gemeen had met de Firma Liebaert enz. . . in een zaak van kapitein Niels Lamberg), 5.739 fl door de Firma Liebaert.

Als blijk van erkentelijkheid mocht, indien het geval zich zou voordoen, iemand uit beide firmas bij voorkeur opgenomen worden in het godshuis.

Jan Baptist Liebaert overleed op 23 maart 1786. Het jaar daarop, op 10 april, besloot de direktie uit dank voor zijn weldaden, o.m. zijn schenking bij testament van 1.000 fl, « waerdoor hy als eenen tweeden fondateur ofte restaurateur moet aensien worden », jaarlijks op zijn sterfdag een requiemmis te laten opdragen in de kapel in aanwezigheid van zijn naastbestaanden en de inwoners van het godshuis (35).

* *
*

Op 7 mei 1781 werd bij akte voor notaris Van Lerberghe (36) een overeenkomst gesloten tussen het godshuis en Frans Leagye eigenaar van de herberg « Het Vrije » in de Weststraat, waarbij de 1e afzag van de dienstbaarheid van twee vensters die uitkeken op het achtererf van de herberg, waar het godshuis een nieuwe muur wilde oprichten voor de keuken en refter voor de oude vrouwtjes. Leagye mocht tegen

(34) Zie verder.

(35) KOO 35, p. 79.

(36) KOO 35, p. 73.

dezelfde muur enige logeerkamers of « remisiën » bouwen om rijtuigen te plaatsen « maer geensints om daer peerdenstallen, swynecoten ofte haenecoten te maecken ». Het godshuis mocht op de verdieping een venster aanbrengen « om loght aen den trap te gheven ».

* *

*

Dat de onderlinge betrekkingen tussen de inwoners niet altijd een rimpelloos bestaan kenden is maar menselijk. Ter illustratie geven wij in bijlagen 5 en 6 de twee gekende gevallen van uitdrijving wegens tucht-overtredingen.

* *

*

Uit de rekening van de instelling overgelegd op 4 mei 1787 (37) weten wij dat de twee huizen in de St.-Sebastiaanstraat verpacht waren het ene aan juffrouw Barnabé d'Alexandre, het ander aan sieur Anthone Plouvier.

De bakkerij in de Witte Nonnenstraat makende de hoek van het straatje lopende naar « het bassin » werd verpacht aan Pieter Allegoet, deze leverde dan ook het brood voor de gemeente waarvoor hij tussen 1784 en 1795 per jaar 12 fl als bakkersloon opstreek (38).

Het huis op de zuidkant van de Langestraat palende ten oosten aan het huis van de gewezen griffier J. De Caigny en ten westen aan dat van de heer Pyl, en dat met zijn achterhuis uitliep in de Schippersstraat bracht voor de verlopen 3 jaar 400 fl op (39). Het pakhuis dat van oudsher erbij behoord had, werd in 1772 zonder de nodige toestemming door directeur Jacob Cousyn verkocht aan De Caigny voor 377 fl 10 schellingen die het bij zijn eigen huis incorporeerde. De latere directeur Liebaert spande op 3 juni 1789 hiertegen een proces in. Het resultaat hiervan was dat De Caigny bij overeenkomst gesloten op 10 december 1793 het pakhuis teruggaf mits een vergoeding van 250 fl. Het huis was in 1782 in vergevorderde staat van verval geraakt zodat het veranderd en geresatureerd werd om het te kunnen verpachten aan Adriaan Cornelis als zeilmakerswinkel. Op 1 oktober 1785 wordt het voor de duur van 1 jaar gehuurd door de stad om gebruikt te worden als hospitaal voor het 3e bataljon van het regiment van Prins de Ligne. Na het vertrek van de soldaten kon men geen huurder meer vinden want « men hadde van het selve eenen schrick om datter in den tyd van min als dry maanden meer als hondert soldaeten in ghestorven waeren », totdat advokaat De Meyere opdaagde en het vanaf 1 februari 1788 in huur nam tot 30 juni 1791. Na 8 maanden ledig gestaan te hebben werd het verhuurd opeenvolgend aan sieur Dela Royere en aan de heer Thys d'oude tot 1 mei 1794. Het kon daarna weerom niet verhuurd geraken « door den

(37) KOO 35, p. 81.

(38) KOO 38, p. 6 en 7.
KOO 43, p. 65.

(39) KOO 43, p. 8 en 37.

inval van de Franssche troepen, den vlucht van menighe oude ingesetene, ende wel voornaementlyck door het wegblyven van de voornaemste hier corts geëtablisseeerde vremde cooplieden ». Op 1 mei 1796 wordt het in pacht genomen door sieur Kesteman die er vanaf april 1798 ook het pakhuis bij huurt.

Hiermee zijn we dan in de Franse tijd beland, en dat is een ander verhaal.

BIJLAGE I

Lijst van de renten aan het godshuis geschonken door M.C. Van Nuys (40)

1. Een rente daterende van 2 mei 1675 van 1.800 fl ten laste van Guillame Vrymoet en zijn echtgenote Adriana Botsman (ondertussen hertrouwd met Willem Stempels) bezet op hun huis op de westzijde van de Kerkstraat palende ten noorden aan het huis van wijlen kapitein Jan Faes, en met het pakhuis uitkomende in de Kerkhofstraat ;
2. Een rente daterende van 19 juni 1693, van 800 fl ten laste van Marie Ferron, geestelijke dochter, bezet op haar huis « Het Paradyseken » op de oostzijde van de nieuwe (of groenten) markt, grenzend ten noorden aan het huis van Thomas De Grysperre, ten zuiden aan dat van Frederik Van Borre ;
3. Een rente daterende van 14 december 1694 van 1.000 fl ten laste van Anthone Van Aecken en Loyse Dheyne zijn vrouw, bezet op een huis op de zuidkant van de Kleine Kerkstraat (St.-Paulusstraat) grenzend ten westen aan het huis van de erfgenamen van Jacob Vander Heyde, ten oosten aan dat van Jacquemyntjen Tand ;
4. Een rente daterende van 22 juli 1698, van 200 fl ten laste van Carel Charité en Cornelia Lootens zijn vrouw, bezet op hun huis die zij bewonen, op de westkant van de Lijnbaanstraat ;
5. Een rente daterende van 14 augustus 1694 bedragende 796 fl (zijnde de helft van een grotere rente) oorspronkelijk ten laste van Joanna Van de Walle cum suis (nu Franciscus Rycx) bezet op een huis op de zuidkant van de straat « comende van de groote merckt naer het cruys van de Capucynen » (Brabantstraat) grenzend ten westen aan de achterpoort van haar eigen huis, ten oosten aan de achterpoort van Andries Van der Heyde. Zij (Van Nuys) had deze rente op 9 augustus 1703 bij openbare verkoop gekocht vóór notaris Guillame Van den Heede en meester Joris De Buyser ;
6. Een rente van 21 juli 1677 bedragende 2.400 fl oorspronkelijk ten laste van heer en meester Roeland Crava, bezet op een huis op de oostzijde van de Kaaistraat grenzend ten zuiden aan 's Konings Comptoir, ten noorden aan het huis van de heer en meester Lenaart

(40) KOO 35, p. 68.

- Timmerman, nu toebehorende aan de heer en meester Lenaart Fayolle (41). Zij verkreeg deze rente van Jacob De Wulf op 15 januari 1685 ;
7. Een rente daterende van 22 mei 1698 bedragende 800 fl oorspronkelijk ten laste van Franciscus Janssens en Maria Anna De Brauwer zijn echtgenote en bij procuratie over kapitein Filips De Brauwer en Anna Van Reyde, en Jan De Brauwer (zoon van Jan) en Catharina Rappael, bezet op een huis op de oostkant van de Kerkstraat grenzend ten noorden aan het huis van Jan Janssens, nu toebehorend aan Emmanuel Decker ;
 8. Een rente daterende van 8 juli 1698 bedragende 2.400 fl, oorspronkelijk ten laste van Lambertus Hermes en Theresia Draeycot, bezet op een huis op de oostzijde van de Oude Magazijnstraat (Kappellestraat) grenzend ten zuiden aan het huis van Jan Schonamille, ten noorden aan dat van de erfgenamen van Thomas Hamilton ;
 9. Een rente daterende van 20 december 1696 bedragende 1.800 fl, ten laste van Cornelis Van Goethem en zijn vrouw Jacoba De Wulf bezet op hun huis op de oostzijde van de Kerkstraat palend ten zuiden aan dat van Jan Daghelet, ten noorden aan dat van Jan Van der Zype ;
 10. Een rente daterende van 19 juni 1693 bedragend 1.000 fl, ten laste van Joanna Peticour de weduwe van Louis Dammaert, bezet op haar huis op de oostzijde van de Kerkstraat, palend ten noorden aan dat van Filips Simoens, ten zuiden aan het huis van kapitein Michiel Mansvelt ;
 11. Een rente daterende van 18 februari 1695 bedragende 400 fl ten laste van Jacob Ancke en zijn echtgenote, bezet op een huis door hen bewoond, in de Oude Magazijnstraat. Zij (Van Nuys) had die rente in 1695 verkregen van Michiel Angelus Borm ;
 12. Een rente daterende van 7 september 1669 (zijnde de helft van een grotere rente) oorspronkelijk ten laste van Jacob Derdeyn en Marie De Mets (nu van Joanna Peveel) bezet op een huis in de Kleine Kerkstraat, op de hoek van het kerkhof. Zij had deze rente verkregen op 27 juni 1695 ;
 13. Een rente daterende van 30 december 1681 bedragende 150 fl 1 stuiver (zijnde de helft van een grotere rente) ten laste van Jan Vermeere en zijn vrouw Anna Van Haverbeke bezet op hun huis « in 't Cazant » (omgeving Cadzand/Bonenstraat), gelegen op de noordkant, palend ten oosten aan het huis van Rogier De Waele, ten zuiden aan dat van Pieter De Potter, ten westen aan dat van Adriaan Simon. Deze rente was in haar naam door Jan Adriaan Andries bij openbare verkoop op 9 augustus 1703 aangekocht geworden.

* *
*

(41) De titel « heer ende meester » duidt op een licentiaat in de rechten of een geestelijke. In dit geval betreft het 3 stadsgriffiers.

Lijst van de Directeurs (42)

<i>Gardiaans</i>		<i>Geestelijke vaders</i>
17-2-1723	E.P. Victor van Houthalen	Jan
23-4-1723	Franciscus van Mechelen	Van Gindertaelen
20-7-1725	Maternus van Brussel	
10-9-1728	Benedictus van Kortrijk	
		1729 Thomas De Gryspere ; aan- gesteld door Z.E.P. Alexander van Aalst
4-5-1730	Angelicus van Temst Jan Gould ; aan- gesteld door
12-9-1732	Dominicus van Gelderen	Z.E.P. Theodorus
15-9-1735	Victor van Kortrijk	van Kalmthout, Provinciaal
10-5-1737	Livinus van St.-Lievens-Esche	
11-9-1739	Eduardus van Kortrijk	
15-9-1741	Livinus van St.-Lievens-Esche	
11-9-1744	Ferdinandus van Tervuren	
6-5-1746	Bernardus van Aalst	
8-5-1749	Bonaventura van Oostende (43)	
2-5-1752	Mansuetus van Melsen	
28-4-1755	Joseph van Kortrijk	
5-6-1758	Bernardus van Welle	
15-9-1761	Joachim van Bottelaar overleden op 2-11-1761	
7-9-1761	Bonaventura van Overmeer	
20-9-1764	Jacobus van Kortrijk	17-9-1766 Jan Baptist De Clercq ; neemt ontslag
1767	Hilarius van Aughem	

(42) KOO 35, p. 5.

(43) Biographie Nationale : geboren te Oostende in 1709 als Jan Baptist Flanderin. Hij deed zijn intrede bij de Capucijnen te Leuven op 19 juni 1726 en werd geprofest op 22 september 1730. Schrijver van kerkelijke werken overleed hij te Gent op 23 december 1771.

8-1770	Innocentius van Ruiselede neemt op 12-8-1771 ontslag	8-1771	Jacob Cosyn overleden op 23-3-1786
1773	Bernardus van Ninove		
1776	Joannes Baptista van Astene		
1778	Leonardus van Dikkelvenne	8-5-1779	Jan Baptist Liebaert, overleed op 23-3-1786
1781	Epiphanius van Dendermonde		
1784	Constantinus van Waarschoot		
....	Leonardus van Dikkelvenne	18-10-1786	Jan Baptist Willaert ; aangesteld door Z.E.P. Willem van Duisburg, Visitator-generaal v.d. Oostenrijkse Nederlanden
23-4-1790	Livinus van Gent, op 10 aug. 1791 gepromoveerd tot gardiaan van Gent waar hij op 30 aug. 1793 uitgeroepen werd tot Minister Provincialis		
10-8-1791	Hierothius van Berlegem		
27-9-1793	Guilielmus van Wichelen		
3-5-1795	Epiphanius van Dendermonde		

* *
*

BIJLAGE III

Lijst van de Gouvernanten (44)

Emerantia Espinosa	Zij werd benoemd door de stichteres ; overleden op 7 oktober 1732.
Anna Hubyns	aangesteld op 8 november 1732 ; overleden op 6 januari 1751.
Jacoba Bytou	aangesteld op 12 januari 1751, zij was dan weduwe van kapitein Andries Flanderin.
Catharina Momaert	aangesteld op 19 november 1753 ; overleden op 7 februari 1762.
Joanna Clara Veryser	aangesteld op 3 november 1762 ; zij was de weduwe van kapitein Jan De Waele ; gaf later haar ontslag.
Monica Plouvier	aangesteld op 20 oktober 1771.

(44) KOO 35, p. 240 en volgende.

**Naamlijst van de personen die in het godshuis opgenomen werden (45)
en hun overlijdensdata (46)**

Deze lijst begint vanaf de stichting en loopt tot 1792. Voor de periode tot 1724 zijn geen preciese datums van intrede gekend.

- Joannes Lanoye, † 15.10.1708 (47)
 Joanna Blint, † 15.6.1709
 Maria Givet, † 12.11.1712
 Joseph Moerkan, † 22.7.1711
 Theresia Baetens, † 10.7.1715
 Jan Cornelis, † 11-8-1713
 Nicolaas De Groote, † 29-8-1717
 Maria La Callie, † 5.7.1717
 Mattheus Van Nuys, † 8.12.1717
 Anna Valence, † 30.6.1718
 Maria De Ronde, geestelijke dochter, † 21.10.1746 aan de
 ouderdom van 89 jaar
 Barbara Verbrugge, † 30.6.1718
 Juffrouw De Witte, † 30.3.1719
 Laurens Gilot, † 8.12.1723
 Placidus D'Hont, † 12.10.1724
 Joanna Peere, † 20.2.1726
 Anna Roelinck, † 17.6.1727
 Juffrouw D'Honger, † 13.3.1728 op de ouderdom van 76 jaar
 Louise De, † 11.12.1728
 Hendrik Goethuyse, † 10.1.1730 op de ouderdom van 86 jaar
 8.10.1725 Maria Fero, geestelijke dochter, † 24.7.1745 op de ouderdom
 van 88 jaar
 15. 4.1726 Pieternelle Van Nuys, geestelijke dochter † 1.1.1751 op de
 ouderdom van 84 jaar en
 zijnde twee « quesels » van Mechelen uit de familie
 van de stichteres
 20. 4.1726 Jan Wydts, † 18.9.1733 op de ouderdom van 82 jaar
 2.11.1727 Louis De Poel, † 14.8.1737 op 82-jarige ouderdom
 11.11.1728 Anna Tyschen weduwe van François Victor, † 22.5.1736
 64 jaar oud
 22.11.1728 weduwe de Clerck, † 17.5.1731
 1. 2.1731 weduwe Paulus Tucquoy
 31. 3.1731 Antone Carrevalie (De Caravallo?), Spanjaard. Hij trok
 jaarlijks een pensioen van de Leden van Vlaanderen.
 † 8.12.1733 op 91-jarige ouderdom

(45) KOO 35, p. 240 en volgende.

(46) KOO 35, p. 330 en volgende.

(47) Notariaat Van Caillie, 1941, Boek 2, akte 23a : zijn intrede werd bij notariële akte geregeld op 24 april 1708.

22. 3.1732 Jan Daversyn, † 1.12.1740, 83 jaar oud
 Emerantia Theresia Espinosa, † 7.10.1732 en begraven in de
 Capucijnenkerk onder een marmeren zerk
28. 1.1734 Anna Willemsen weduwe van Laurens De Grave, † 27.12.1741
 68 jaar oud
14. 8.1738 Maria Moqueu weduwe van Nicolaas Van Nuys, † 2.2.1748
 72 jaar oud
12. 2.1741 Maria De Waey weduwe van Jan De Winter, † 15.5.1745
 63 jaar oud
10. 4.1742 Françoise De Chaene, geestelijke dochter, † 14.12.1746 naast
 de 300 fl intredegeld die zij betaalt, geeft Willem De Brouwer
 nog 100 fr. Bij haar overlijden was zij 67 jaar oud
 Anna De Voos, † 3.8.1743, 82 jaar oud
- 30.11.1743 Maria Van Nuys, geestelijke dochter, verwante van de stich-
 teres, † 31.7.1775 77 jaar oud
18. 5.1744 Pieter Callewaert (48) † 25.4.1751
25. 2.1747 Catharina Canoen, jonge dochter, † 7.11.1773, 82 jaar oud
2. 1.1748 Rosa Van Daele, geestelijke dochter, † 17.11.1766, 77 jaar oud
28. 4.1749 weduwe Posset, † 4.5.1750, 67 jaar oud
8. 7.1749 weduwe Maes, † 22.9.1766, 94 jaar oud
16. 5.1750 Maria Catharina Bondelieul (alias Bondelu), geestelijke doch-
 ter, † 12.9.1754
23. 1.1751 Anna Hubyns, † 6.1.1751, 64 jaar oud ; zij werd begraven in
 de Capucijnenkerk naast Maria Catharina Van Nuys
 Anna Theresia Andriesens, jongedochter (49), † 29.8.1765
 Jacoba Carton, jongedochter van 54 jaar, † 6.8.1776, 80 jaar
 4 maanden oud
4. 5.1751 Mattheus Peperseele, weduwnaar, † 6.11.1759, 84 jaar oud.
 Joanna Lotens onderhoudt hem in kleren en lijnwaad.
 Jacoba Bytou weduwe van kapitein Andries Flanderin,
 † 19.7.1753
8. 5.1757 Joanna Videleyne jongedochter van 43 jaar ; zij beloofde het
 huiswerk te zullen doen ; op 22 januari 1760 verliet zij het
 godshuis.
- 23.12.1765 Catharina Bulteel, 60-jarige jongedochter, † 2.4.1775 70 jaar
 oud.
- 13.11.1766 Theresia Suys weduwe van Pieter Boone, 65 jaar oud, zuster
 van « baas » Suys, † 29.9.1780, 79 jaar 3 maanden oud.
28. 4.1767 Catharina Felaert weduwe van Joseph François, 60 jaar oud,
 † 12.7.1780, 72 jaar 3 maanden oud.

(48) Naer syn doot sullen de erfgenaeme mogen comen haelen het gelt en silver dat
 in syne kiste sal bevonden worden, uytgenomen een paer silveren gispén en de
 stock met een silveren appel die voor het godtshuys blyven.

(49) Zij bracht een zilveren lepel en vork mee.

10. 1.1772 Anna Vertael (alias Fertal) jongedochter van 59 jaar oud, † 5.12.1779 67 jaar en 2 maanden oud.
- 23.11.1773 Catharina Gysselynck weduwe van Joos Terteyn (alias Terreyn) 62 jaar oud, † 2.4.1775 op 64-jarige ouderdom.
27. 5.1775 Catharina Peperzeele, 66-jarige jongedochter, † 1.1.1794, 85 jaar oud.
18. 8.1775 Flora Van de Steene, 53 jaar oud ; zij was geboortig van Oostende maar heeft lang te Brugge gewoond ; zij moest de school in het pas opgerichte hospitaal « gadeslaan » ; † 21.9.1779, 57 jaar oud.
1. 8.1776 Theresia Labaere, 40 jaar oud ; zij zou het huiswerk op zich nemen ; op 12.5.1787 echter werd zij wegens wangedrag gedwongen de inrichting te verlaten (50).
26. 9.1776 Jacoba Pennaert weduwe van F. Vermoortel, 68 jaar oud ; † 3.1.1782.
- 2.10.1779 Jacoba Maseel jongedochter geboren te Oostende, 72 jaar 3 maanden oud ; zij is overgekomen uit het hospitaal en † 1.8.1782.
15. 2.1780 Joanna Francisca Vermees weduwe van Michiel De Blue, geboren te Oostende op 5 december 1713, dochter van Hypoliet en van Catharina Schoolmeester ; haar biechtvader De Roo had haar aanbevolen.
15. 4.1780 Joanna Francisca Boone jongedochter geboren te Oostende op 23 maart 1719, dochter van Jan en van Pieternelle Vergoten ; zij schonk het godshuis obligaties ter waarde van 1150 fl, en na het overlijden van haar zuster nog eens 56 fl ; † 10.12.1786, 67 jaar en 9 maanden oud.
22. 9.1781 Elisabeth Precies (alias Persin) weduwe van Pieter Carre (alias Van der Carre), geboren te Oostende 25.3.1681, dochter van Maria Van Houweghen « die in de parochiale kercke deser stat solemnellyck haere jubilee heeft ghedaen van 100 jaeren ouderdom, dewelcke door syn Keyserlijcke Majesteit is ghejont haer leven ghedeurende 7 stuyvers daegs die maendelycx ontfangen wort van den ontfanger principael der in- en uytgaende Rechten ». † 21.10.1784, 103 jaar 7 maanden oud.
29. 9.1781 Pieter Jacob (alias Pieter Jan) De Vos geboren te Oostende 10.10.1727. Hij was als eerste « ghelogeert int nieuw mans quartier » ; † 9.6.1784.
Carolus Jacobus Maertens, geboren te Oostende 23.3.1712 ; † 15.2.1783 om 5 u. 's morgens.
23. 1.1783 Anna Catharina Susno, geboren te Oostende 17.2.1731, dochter van Jan en Petronella Roets.

(50) Zie bijlage V.

3. 5.1784 Leonardus Clemme, 83 jaar 6 maanden oud, gehuwd met die dezelfde dag « onder het number der oude vrouwen in de aermeschoole aenveert is ». † 20.8.1784, 84 jaar 2 maanden oud.
5. 6.1784 Jan Jacob Herrebout, zoon van Jan en van Maria Sensier, weduwnaar, geboren te Oostende 13.4.1717 ; † 7.8.1794, 77 jaar 3 maanden en 25 dagen oud.
4. 1.1785 Isabella Catharina De Meulebeque, dochter van Joos en van Maria Isabella D'HONT, geboren te Oostende 23.7.1729.
1. 5.1785 Joos Matheus Jacobs, zoon van Joos en van Joanna Merin, geboren te Duinkerke op 15.12.1735.
- 28.12.1786 Angelina Theresia Dossaer, jongedochter van 64 ½ jaar oud ; † 5.1.1787.
22. 1.1787 Joanna Gits, dochter van Hendrik en van Maria Catharina Visscher, weduwe van Jan Lassier, geboren te Oostende op 8.11.1717 ; † 3.4.1795, 77 jaar 4 maanden en 25 dagen oud.
- 22.11.1787 Anna Theresia Van de Kendelaere, jongedochter, dochter van Jan en van Rosa Van den Berghe, geboren te Roeselare op 25.11.1732.
2. 9.1788 Joanna Boudolf weduwe van Daniel Coorens, geboren te Oostende, 62 jaar oud ; op 18.3.1790 werd zij definitief het huis uitgezet omwille van haar regelmatig drankmisbruik (51).
30. 4.1792 Petronella Van Daele, geestelijke dochter, geboren te Oostende, 81 jaar 10 maanden oud, « naer menigvuldighe jaeren schoole vrouwe geweest te hebben » werd zij in het huis opgenomen ; haar neef de heer Andries Van Daele, koopman te Brugge, ging schriftelijk de verbintenis aan, haar op zijn kosten te laten begraven.

* *
*

BIJLAGE V

Actum in het godshuys binnen Ostende den 12 meye 1787 (52)

Den directeur in het godshuys ontboden synde, heeft joffrauw Monica Plouvier gouvernante van het selve, aen hem te kennen gegeven, dat Theresia Labaere sedert den 1 augusti aenveerd, van soodaenig quaed gedragh was, dat het grootste deel van het gemeente, naer menigmael van haer geclaegt te hebben, gedeclareert hadde, dat het hun onmogelyck was voorder gerust te leven, ende hun saligheyd te bewerken inde gemeensaemheyd van sulck eene boose vrouwspersoonen ; dewelcke op het minste woord, dat sy doghte naer haeren smaeck niet te syn, opschoot, hun overlaste met scheldwoorden, ende als sy gecorrigeert wierd, seyde, « sy connen my dogh niet uytstenden, » hetgonne van soodaenigh gevolgh was,

(51) Zie bijlage VI.
(52) KOO 35, p. 84.

datter alreede twee der oude vrouwen, die altyd braef ende gevoegsaem hadden geweest, tot haer begonden te hellen, ende linnie te trekken : synde desen boosen handel tegenstrydigh aen de erectie van dese fundatie, als alleen opgeregt, opdat de oude caduïke menschen in het selve aenveerd, vreesaem souden leven, ende hunne saeligheyd bewerken.

Heeft denselven naer haer selfs gecorrigeert, ende ondervonden te hebben, dat het gemeente van haer niet sonder reden en claegde, vermeten was hem selfs met smaed toe te spreken, haer eyndelinge geordonneert instantelyck desen godshuyse te ruymen, met haer laetende medenemen, uyt eene particuliere medogentheyd al dat sy in het selve medegebracht hadde.

(ondert.) J.B. WILLAERT, sindic.

* *
*

BIJLAGE VI

Actum in het godshuys binnen Ostende den 18 maerte 1790 (53)

Op het rapport door Joffrauw Monica Plouvier gouvernante van het selve gedaen, dat Joanna Boudolf weduwe van Daniel Coorens sedert den 2 septembre 1788 aenveerd, t'elcken reyse sondags agter de goddelycke diensten niet alleene droncke thuyse geleyd wierd, ende naer haer bedde moeste gedragen worden, maer dat sy dan tot groot schandael van alle de oude menschen, ieder een met haere vuysten dreygde, vloekte, en swoer ende niet jegenstaende het haer menigmael verboden was met de andere oude menschen naer de parochiale kerke te gaen, tot bywoonen de goddelycke diensten, selfs eens ten tyde van drye consecutive maenden, nemaer inde capelle van het huys haere gebeden te storsten, ende haere erhaelde beloften van niet meer droncke thuyse te comen, is sy in haer gedragh voortgegaen.

Heeft den directeur om te weeren soo een schandael, als niet lydelyck in sulck eene fundatie, alleenelyck geërigeert om de oude lieden in het selve aenveerd, een gerust eynde te besorgen, ende hunne saligheyd te winnen ; geresolveert haer aenteseggen, van t'eynden de drye daegen desen huys te verlaeten, hetwelcke geëffectueert is op de volgende maniere : van de ses hondert guldens die sy hadde ingebracht, syn haer vier hondert vyf en sestigh guldens gerestitueert, dus dat desen godshuyse de resterende een hondert vyfendertigh guldens benevens seven en dertigh guldens, synde den intrest van de 600, van den tyd dat het selve daer af gejouisseert hadde, maekende tesaemen eene somme van een hondert twee en seventigh guldens, voor taefelcosten van de achtien maenden en haelf, dat sy in het selve onderhouden geweest heeft, is houdende.

(ondert.) J.B. WILLAERT, sindic.

Oprichting van de kapel (54)

De heeren Vicarissen generael tot Brugge in de maand december 1707 seggen aldus : ... consenterende in d'erectie van het ... godshuys..., consenteren van gelycken in d'erectie van de voornoemde capelle ... tot dienste van de ... vier oude mans en vier oude vrouwen, in den somer ten seven ueren, ende in den winter ten acht ueren misse gelesen te mogen worden mitsgaders ook dat het voornoemde godshuys sal mogen geërigeert worden op den naem van de heylige drye Coningen, ende de voorn^e capelle onder de gunne van de alderheyligste maghet Maria ... op de naervolghende conditiën : dat de capelle ende godshuys sullen subject wesen aende visitatie van den heere bisschop van Brugge, ende diesvolgens ook subject aen de parochiale kerke aldaer, en dat men inde selve capelle geen andere misse en sal lesen nogte fonderen, dan degonne voorseyd is, tensy met voordere wete ende agratie van den voornoemde heer bisschop, ofte van degonne de welcke desselfs plaetse syn representerende ; dat men bydien daer in op geene feestdagen ofte andere daegen en sal vermogen te doen eenig lof ofte sermoen, nogte ook eenighe singende misse behalvens alleen op den principaeln feestdag van de alderheyligste maghet, alswanneer men sal vermogen te doen op de selve uere eene gesongene misse ... ; dat men ook daerin niemant sal ... begraven tensy alleene de comparante, ... soo nogtans dat haer lichaem, ... alvoren sal moeten gebragt worden inde parochiale kerke, ende dat men aldaer sal moeten doen den goddelycken dienst, evengelyck of deselve in de parochiale kercke begraven wierde ; ende dat men aende selve parochiale kercke ook sal moeten betaelen het ordinaire sepulture recht, met het open en toedoen van diere (55), dat men boven de capelle niet en sal vermogen te hangen een clockxsken ofte belle, nemaer dat de persoonen tot de dienste der misse sullen moeten geroopen worden door het clincken van eene belle binnen het godshuys of de capelle ; dat daer inne niet en sal vermogen gestelt te worden eenen blok tot ontfangen van eenighe aelmoessen ; dat men gedeurende de misse niet sal vermogen omme te gaan met eene schaele ende dat de priester niet en sal vermogen te staen ten offerande ; dat deselve capelle, dependant aen de parochiale kercke, jaerlyckx sal moeten geven vijf schellingen groote ; ende finalyck dat de rekenynghe jaerlyckx gedaen, en eenig oneenigheyd op comende tusschen de directeurs ofte den heer pastor ofte tusschen de heeren kerckmeesters der parochiale kercke, ... dat het termineren van alle disputen sullen gelaten worden in d'uytspraeck van den heer bisschop.

(ondert.) M Cath Van Nuys
Oostende 20 meye 1710

(54) KOO 35, p. 94.

(55) Zij is hier niet op ingegaan want in haar testament gaf zij te kennen te willen begraven worden in de Capucijnenkerk onder een witte marmeren zerk (Notariaat Van Caillie 1941, Boek 10, akte 7).

**Lijst van de huizen toebehorende aan het godshuis (56)
(toestand in 1755)**

In 1755 bekomt directeur Jan Gould de amortizatie van volgende huizen aan het godshuis toebehorende en onderworpen aan het edikt van 15 september 1753 « raeckende de ongeoorloofde acquisitiën der dode handen ».

1. Een huis op de oostzijde van de Karnemelkstraat (Christinastraat) zijnde een herberg « Den Lindeboom », ten zuiden het huis van Jacob Carton, ten noorden dat van Filips Mares. In 1776 verkocht aan Antoon Kindt voor 1250 fl.
2. Een huis op de westkant van de Kerkstraat, ten noorden het huis van de weduwe van Jan Bachusius en ten zuiden dat van Anthone Rycam (57)
3. Een huis in de Karnemelkstraat, ten zuiden dat van Jan Tyteca, ten noorden en ten oosten de straat en ten westen het huis van Jan Carton
4. Een huisje « in de straete van de Religieusen Conceptionisten » (Witte Nonnenstraat), op de noordkant genummerd Nr 5 (58), ten oosten Nr 6 hierna, en ten westen het huis van sieur Eugenius Claysoone. In 1776 verkocht aan Jan Baptist Willaert voor 440 fl.
5. Een huis in dezelfde straat op de noordzijde, Nr 6 (58). In 1776 verkocht aan Frans Van Pittenhove voor 386 fl.
6. Twee kleine huisjes op het einde van de Karnemelkstraat naast elkaar gelegen, waarvan het ene de hoek vormt, ten noorden het huis van wijlen Jan De Vette.
7. Een huis op de westkant van de Kapellestraat, ten zuiden het huis van Jan Van de Steene, ten oosten dat van de weduwe en erfgenamen van kapitein Cornelis Marisael. Behoorde eertijds toe aan Jan Van den Broecke. In 1776 verkocht aan Frans Van Remoortel (alias Vermoortel) voor 657 fl.
8. Een bakkerij op de zuidkant van de Witte Nonnenstraat rechtover het wezenhuis, makende aldaar de hoek.
9. Een huis op het einde van de Lijnbaanstraat, op de oostkant, ten zuiden het huis van Jan Schoemaeker, ten noorden het huis eertijds toebehoord hebbende aan de Zwarte Zusters.
10. Een huis op de zuidkant van de Nieuwstraat, ten oosten het huis van Petronella De Vos, ten westen dat van de erfgenamen van Jan Callens ; behoorde eertijds toe aan Jan De Jaegher ; bij de verkoop in 1776

(56) KOO 35, p. 97 en 200.
KOO 42, p. 122.

KOO 38, « Groot Boeck » van het godshuis.

(57) Rijksarchief Brugge - Registers Brugse Vrije Nr 17.121, akten van 23 juni 1676 en van 17 juli 1682 : Jan Bachusius zoon van Jan werd te Leipzig (Saksen) geboren rond 1648. Een lid van de familie Rycam, Pieter, maakte een mooi smeedijzeren luikje dat nu nog te bezien is in de Jeruzalemkerk te Brugge.

(58) Deze huisjes behoorden eertijds toe het ene aan Ignatius Laureins, het ander aan weduwe Verplancke.

was het huis ten oosten van Lenaart De Smit, en ten westen dat van schipper Jan Ocket. Frans Van Hooren werd de nieuwe eigenaar voor 656 fl.

11. Een huis op de zuidkant van de Langestraat, ten oosten het huis van de weduwe en erfgenamen van Matheus Martinus Maes, ten westen dat van kapitein Josin Combes, nu de erfgenamen van Hendrik Carlos Gyselinck, eertijds in het bezit van kapitein Comes. In 1776 werd dit huis te koop aangeboden maar werd niet verkocht. Toen woonden ten oosten Jan De Caigny en ten westen de heer Pylle (voorheen Thomas De Grysperre).
12. Een huis op de noordzijde van de straat lopende van de Corps de Garde naar het kerkhof, ten westen het huis van Pieter Vaes en ten oosten het Corps de Garde.

